

REALITZACIÓ DE LA RECOLLIDA D'OLI VEGETAL DOMÈSTIC. EXEMPLE D'IMPLEMENTACIÓ

Recollida d'oli de cuina usat amb envàs estandarditzat a Barcelona (Catalunya)

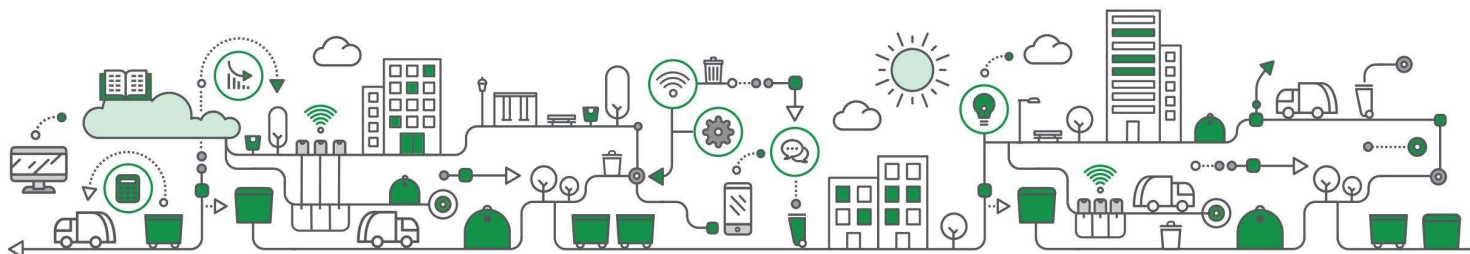
Descripció

Barcelona és un municipi de la comarca del Barcelonès, amb una població de 1.655.956 habitants (Idescat, 2023). Per tal de millorar la gestió dels residus municipals i complir les normatives ambientals catalanes, estatals i europees cada cop més exigents, sorgeix la necessitat d'implementar sistemes de recollida efectius i responsables sobre determinades fraccions, com és el cas de l'oli de cuina usat.

La recollida d'oli de cuina usat a Barcelona amb envàs estandarditzat va començar a integrar-se l'any 2011, a través de la campanya "Olipot", programa que fomentava el reciclatge de l'oli usat mitjançant la distribució d'un recipient dissenyat específicament per recollir i emmagatzemar l'oli de cuina usat, amb una capacitat de 750 ml, fabricat de plàstic i que aguantava temperatures de fins a 180°C. Aquest recipient es podia recollir a la xarxa de Punts Verds de la ciutat.

Figura 1. Campanya Olipot. Font: Ajuntament de Barcelona, 2011.

A partir de l'1 d'octubre de 2014, des del consistori s'impulsa de manera més significativa la recollida d'oli de cuina usat implicant la modificació en el format de l'envàs estandarditzat, on els ciutadans podien portar el seu pot ple d'oli usat als Punts Verds establerts de la ciutat (de zona, de barri, mòbils i col·laboradors), i a canvi, se'ls facilitava un envàs nou, net i preparat per tornar a ser usat. La gestió de l'oli usat es realitzava a través de la Fundació Asproseat, encarregant-se del buidat, neteja i recollida amb la finalitat de transformar aquest flux en biodièsel (un 88% del total recollit), mentre que les impureses (un 12% del total recollit) es gestionaven mitjançant valorització energètica. Aquest sistema es va deixar d'utilitzar a mitjans de l'any 2018 per motius aliens al municipi, i es va començar a recollir l'oli de cuina usat en els mateixos punts però en envasos de plàstic reutilitzats per l'usuari (com per exemple, ampolles d'aigua),

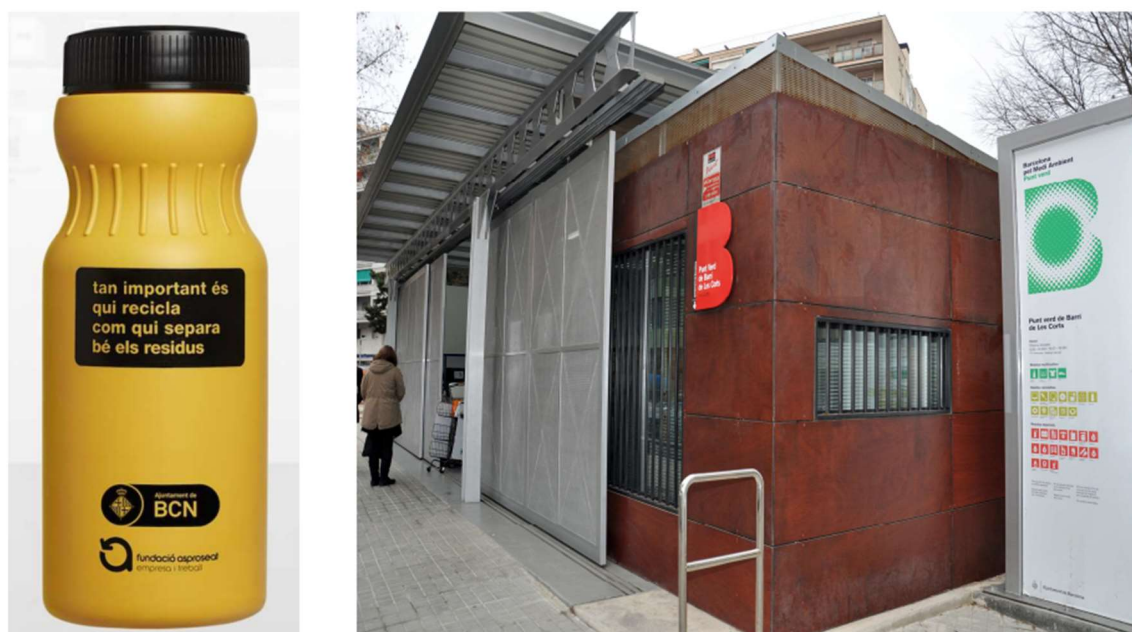

Figura 2. Campanya recollida oli vegetal. Font: Ajuntament de Barcelona, 2014.

El 22 de febrer de l'any 2021, des del consistori es va tornar a impulsar una campanya promovent el lliurament d'envasos estandarditzats als Punts Verds, amb l'objectiu de facilitar la segregació en origen i posterior gestió de l'oli domèstic generat a les llars. Per manca d'estoc, durant el 2022 va tornar-se a restringir el repartiment d'OliPots, de manera que únicament es subministraven als usuaris que portaven un envàs ple i s'informava els qui en demanaven un de nou, que podien portar l'oli de cuina usat en qualsevol envàs reutilitzat.

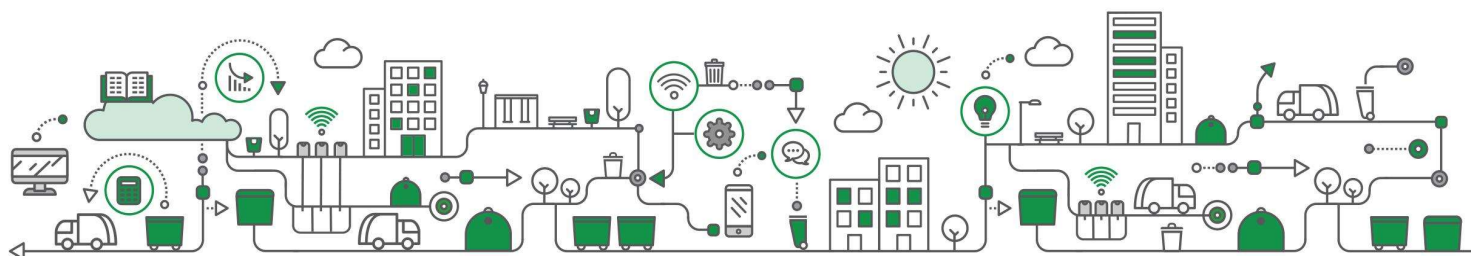
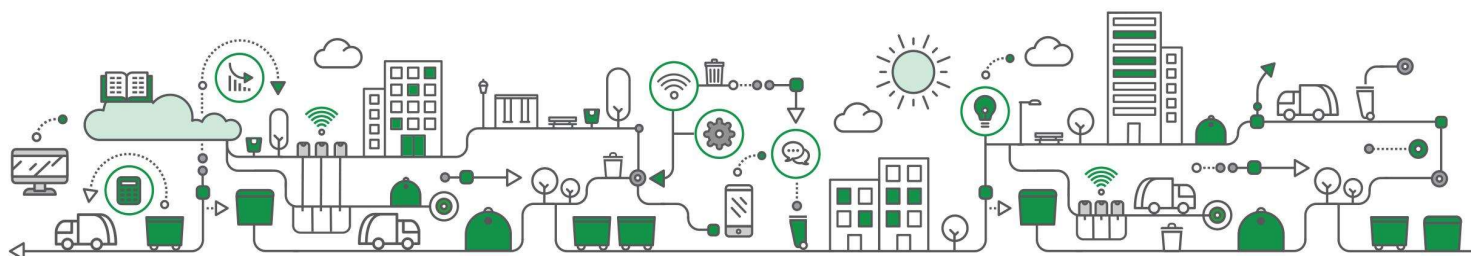

Figura 4. Envàs estandarditzat de Barcelona (OliPot), 2014.

En el cas d'activitats comercials, restauració i equipaments, existeix limitació d'aportació. Els comerços poden lliurar l'oli usat als Punts Verds de Zona amb una limitació de 50kg/dia o bé, poden contractar la recollida i posterior gestió a una empresa privada especialitzada. En cas que s'opti per la segona alternativa de gestió, aquests han de tenir a disposició de qualsevol inspecció els albarans de lliurament tant al Punt Verd de Zona com a l'empresa gestora especialitzada. També han de disposar elements de contenització específics. En cas que l'Ajuntament ho requereixi, l'establiment haurà de facilitar la documentació acreditativa de contracte de servei mitjançant gestor privat. En cas d'incompliment, existeix la possibilitat d'imposar sancions.

Les tasques de control, manteniment dels envasos i recollida de l'oli es realitza per part de l'empresa adjudicatària del servei, així com la neteja i manteniment dels contenidors. La recollida d'oli es realitza sota demanda, donat que hi ha Punts Verds de Zona o de Barri amb una major freqüència d'usuaris que d'altres, i que per tant, necessiten recollides més recurrents. Per la seva part, els Punts Verds Mòbils, quan finalitzen l'horari de servei dipositen tots els residus recollits (inclòs l'oli de cuina usat) als Punts Verds de Zona de referència. L'objectiu final de la recollida de l'oli és la transformació d'aquest en biodièsel.

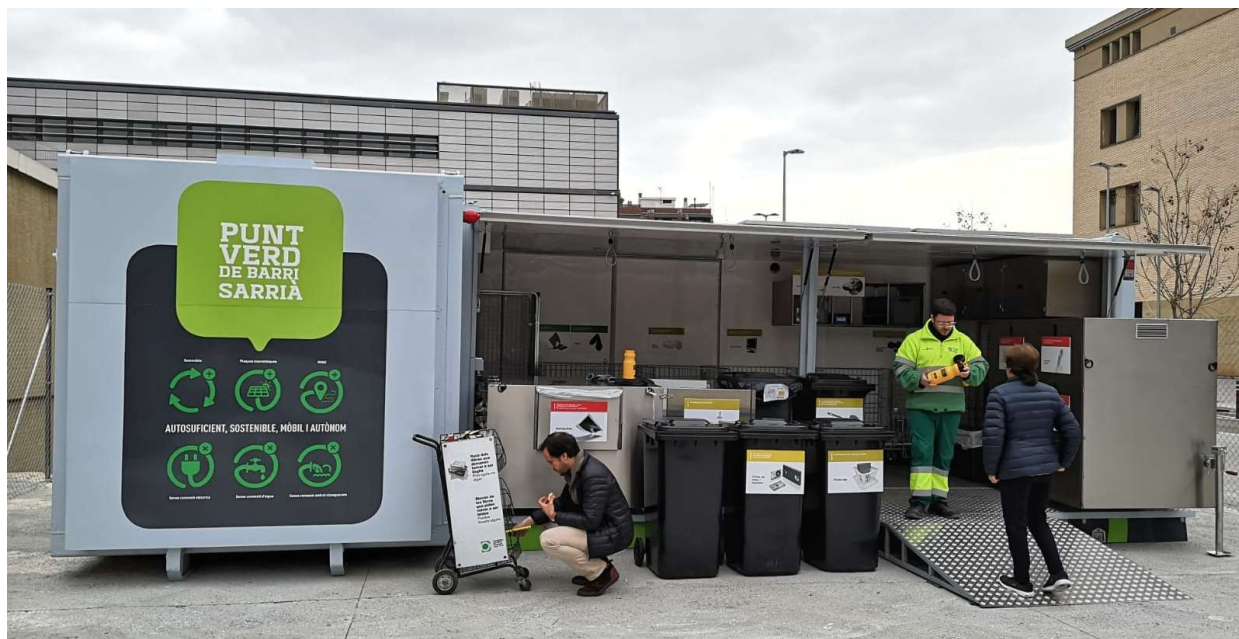
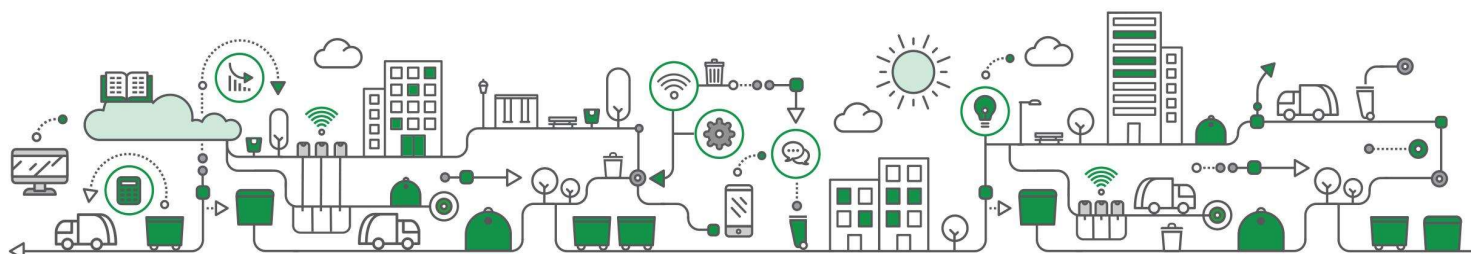

Figura 5. Punt Verd de Barri. Font: Ajuntament de Barcelona, 2024.

Actualment no hi ha cap campanya¹ activa específica per a la recollida d'oli, no obstant això, aquest flux s'inclou dins de les campanyes per fomentar l'ús dels punts verds de la ciutat, com també divulgar quins tipus de residus s'admeten en aquestes instal·lacions. En aquest sentit, les campanyes acostumen a incloure la distribució de guies informatives, penjada de cartells, informació a través de xarxes socials, etc.

Adicionalment, els usuaris poden beneficiar-se de dues taxes, la bonificació que s'aplica a la Taxa Metropolitana de Tractament de Residus (TMTR) i la Taxa de recollida de residus domiciliària on, amb l'aportació de qualsevol tipus de residu al punt verd, incloent l'oli vegetal, si l'usuari disposa de la targeta corresponent, a aquest se l'hi aplica un 1% de descompte a partir de la segona visita. Aquests descomptes són acumulables fins a un màxim d'un 14%, corresponent a un mínim de 15 visites en un any natural.

¹ Aquestes campanyes no tenen una periodicitat establerta.

Resultats

Des de la implementació de la recollida d'oli vegetal mitjançant un envàs estandaritzat a Barcelona es registren certes oscil·lacions en el volum de recollida d'aquest flux, estant directament relacionades amb la quantitat d'envasos estandaritzats distribuïts. L'any 2014, es van recollir 234,6 tones però l'augment es va fer notori a l'any 2015, quan es van recollir 346,6 tones. Aquesta xifra va anar augmentant fins l'any 2018, any en que, degut a la falta de recursos pressupostaris, van deixar-se de distribuir envasos estandaritzats, traduint-se l'any 2019 en una disminució d'aproximadament 30% respecte l'any anterior. Aquesta tendència de disminució de la recollida no es reverteix fins a l'any 2021, coincidint amb la reintroducció dels OliPots, constatant un augment del 43% en la quantitat d'oli recollit.

L'any 2022, per manca d'estoc, es va tornar a restringir el repartiment d'envasos estandaritzats, subministrant-se únicament als usuaris que portaven l'envàs estandaritzat ple, suposant novament una disminució dels litres recollits respecte el 2021.

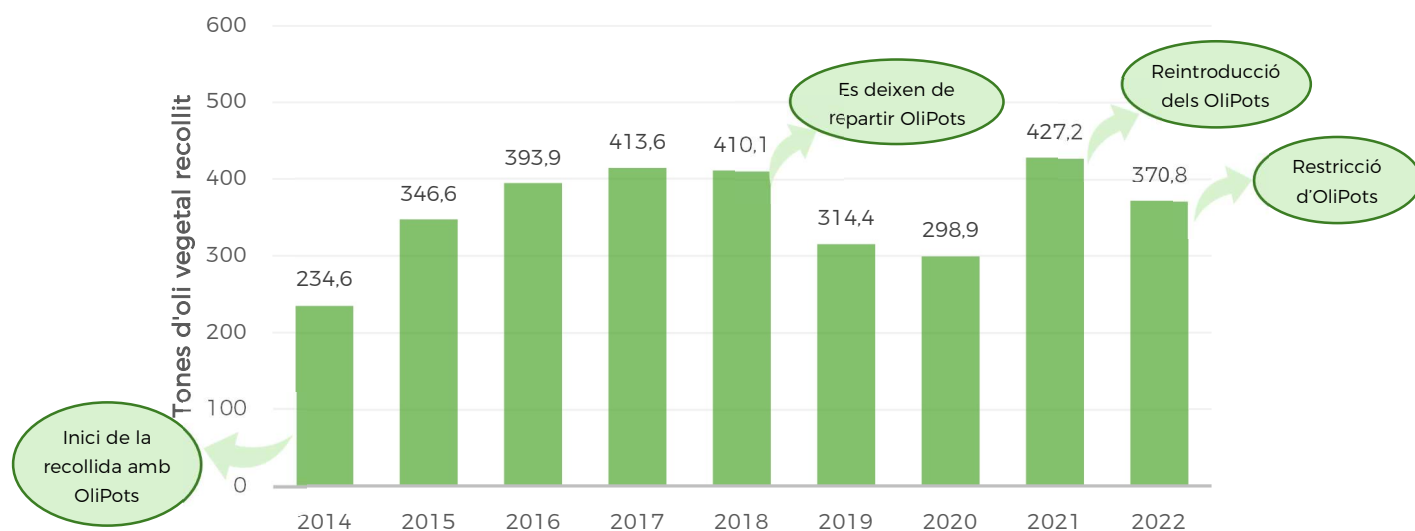
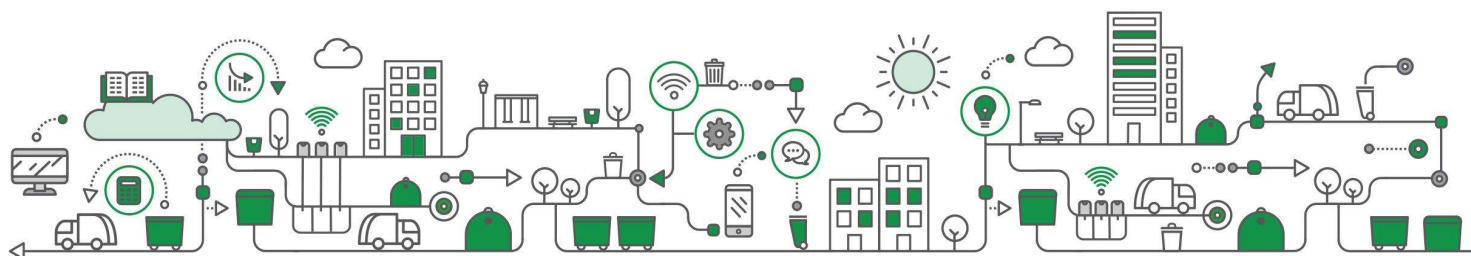

Figura 6. Evolució de les tones d'oli vegetal recollides a Barcelona. Font: Institut Cerdà a partir de les dades de l'Ajuntament de Barcelona, 2024.

Aquesta fluctuació en les recollides demostra que, en cas que es proporcionï l'envàs estandaritzat de forma gratuïta al/la ciutadà/na, aquest ho percep positivament i fomenta la segregació en origen del residu. En aquest context, des del 2014, fins a l'actualitat s'han adquirit 283.000 envasos estandaritzats.

El cost associat a la implantació d'aquest tipus de recollida es distribueix entre el cost de l'adquisició dels envasos (1,38€/envàs sense IVA) i el cost de recollida i neteja d'envasos (0,25€/envàs recollit i 0,20€/caixa recollida). Tot i així, el retorn econòmic de la venda d'oli de cuina usat recollit representa més del doble dels costos de recollida de neteja i reposició dels envasos.

El principal inconvenient d'aquest sistema és la pèrdua sistemàtica d'envasos estandarditzats, atès que la distribució és gratuïta i no hi ha registre personal dels envasos adquirits. Aquest fet és acumulatiu, provocant que periòdicament no hi hagi suficient estoc d'envasos per mantenir la circularitat del sistema, i per tant, calgui l'adquisició de nous envasos.

Més informació

Ajuntament de Barcelona

Persona de contacte: Joan Cañellas Garriga

Contacte: jcanellas@bcn.cat

